

Sojková 21

Alena Sojková, Svět očima raně novověkého měšťana (Mimoměstské události z pohledu vybraných kronik vzniklých v období 1575-1600), diplomová práce, Ústav českých dějin FF UK v Praze 2014, 150 s.

Oponentský posudek

V centru pozornosti Aleny Sojkové jsou v její diplomové práci narativní prameny vzniklé v prostředí českých měst v poslední čtvrtině 16. století, konkrétně devět městských, resp. měšťanských kronik. Časové vymezení je vzhledem k do značné míry komparativní povaze práce vhodně zvoleno, protože zachycuje dobu bez zásadních vnitropolitických zvrátů, jaké představovaly stavovský odboj roku 1547 a stavovské povstání let 1618-20. Zároveň obsahuje jedno velké soudobé téma, jímž jsou turecké války. Autorka používá pro analyzované prameny termín „kroniky“, je si ale vědoma terminologických komplikací a jistou míru nutného zjednodušení přesvědčivě vysvětluje. Trochu složitější je to s pojmem „mimoměstský“, který je pro práci klíčový – je totiž zaměřena na reflexi událostí a jevů, jež se odehrávaly mimo město, v němž příslušný pramen vznikl. Sám termín ale dosud není v pracích o raně novověkém kronikářství v tomto smyslu běžně používán. Čtenář tedy získá přesnější představu o základním tématu práce teprve po seznámení se s obsahem a jejím alespoň zběžném prolistování. Na druhou stranu je zjevné, že by si autorka nevystačila s převzetím dosud u podobně orientovaných studií užívané terminologie (např. „geografický horizont“ kronikáře), protože sleduje širší problematiku a zvolený termín proto lze akceptovat.

Jak je u kvalifikačních prací v historických oborech běžné, text je uveden přehledem dosavadního výzkumu. A. Sojková prokázala velmi dobrý přehled o vývoji měšťanského dějepisectví, resp. urbánní historiografie od raného novověku po současnost. Základní trendy jsou dobře postiženy, citovaná díla jsou do značné míry vhodně zvoleným výběrem; pro tyto účely nelze požadovat vyčerpávající výčet relevantní literatury, který by text proměnil v bibliografickou změť. Zpracování přehledové kapitoly bych vytkl jedině, dle mého soudu zásadnější opomenutí, a to absenci soustavnější zmínky o německém dějepisectví v českých zemích. Tím spíše, že jsou mezi vybraná města zahrnuta i některá z německojazyčných oblastí (Kadaň, Trutnov, Chomutov).

Tři kapitoly kompilativní povahy sestávají z nástinu vývoje jednotlivých měst, pohledu na vzdělanost v městském prostředí v celozemském měřítku a biografických portrétů kronikářů. Jako úvod pro další analytický výklad jsou tyto oddíly rozhodně nezbytné. Pasáže o jednotlivých městech jsou pěkně proporčně strukturované a zpracované. Prozrazují také

autorčinu dobrou obeznámenost s literaturou. Oceňuji zařazení odstavců věnovaným místnímu školství, které vesměs ukazují na kulturní milieu příznivé pro kronikářskou tvorbu. Bude-li se autorka tématem ještě nadále zabývat, doporučuji doplnit pro Slaný práce Karla Křesadla o městském hospodářství a správě, pro Louny četné kvalitní studie Bohumíra Roedla (tím spíše, že v nich jsou podchyceny faktografické nedostatky starších, dodnes užívaných prací F. Štědrého) a pro Chomutov monografii Ignaze Krahla z r. 1914. V pasážích týkajících se knižní kultury by neměly chybět odkazy na studie Olgy Fejtové. Pro biogramy kronikářů lze upozornit zvláště na on-line dostupnou diplomovou práci Lenky Novotné o kronice soběslavského primátora Řehoře Smrčky ze Sabinova obhájenou na FF JCU v r. 2008 a zahrnující novou edici tohoto pramene. Uvedené připomínky ovšem chápu spíše jako podnět pro autorčin další výzkum, nikoli jako zásadnější výtku.

Jádro výsledků autorčina srovnávacího výzkumu je představeno v sedmé kapitole, zvláště v přehledné tabulce na s. 71. A. Sojková analyzovala na tři tisíce záznamů z devíti kronik, tedy dostatečné množství k tomu, aby byla vypovídací hodnota výsledného obrazu přesvědčivá. Kvantitativní shrnutí je pak podrobněji rozvedeno v devíti oddílech osmé a dvou oddílech deváté kapitoly, které představují jednotlivé tematické okruhy „mimoměstských“ událostí a jevů, jimž kronikáři věnovali pozornost. Předložená typologie záznamů se mi jeví jako funkční. V závěru pak autorka jednotlivé tematické okruhy vyhodnocuje, porovnává charakter zkoumaných textů i vztah jejich autorů k okolnímu dění.

Předkládaný text A. Sojkové považuji za kvalitní diplomovou práci, v níž prokázala analytické, kombinační, jazykové (dvě z kronik byly napsány německy) i paleografické schopnosti (dvě z kronik dosud nebyly editovány a bylo tedy třeba sáhnout k původním rukopisům). Práce je psána kultivovanou češtinou, množství překlepů a gramatických nesrovnalostí nepřesahuje únosnou mez – ani po formální stránce tedy nemám zásadnější výhrady.

Doporučuji diplomovou práci A. Sojkové k obhajobě a navrhuji hodnocení výborně.

V Praze, 27. srpna 2014

